SIMION STOLNICU
NOIEMBRIE - ÎNCEPUT ŞI SFÂRŞIT

Repere biografice

6 noiembrie 1905 - se naște Alexandru Botez, în comuna Puchenii-Moşneni, judetul Prahova.

1914-1918 - urmează cursurile şcolii primare din localitatea natală.

1918-1925 - studiază la Liceul Sfântul Sava, unde a legat prietenii cu Dan Botta, Eugen Ionescu şi a frecventat „*Societatea literară*" a liceului, condusă de profesor Olmazu.

1923 - debutează publicistic cu poezia *„În fiecare noapte",* în revista clujeană *Cosânzeana.*

1925 - absolvă clasa a IV a Liceului Sfântul Sava, apoi întrerupe cursurile. Le reia între 1928-1932, la Câmpina. În acest timp este descoperit de E. Lovinescu, care-i dă pseudonimul ***Simion Stolnicu***. În revista *Sburătorul* îi apar poeziile „*Funerarii de toamna"* şi „*Faur".*

1927 - înfiinţează cu Felix Voican revista *Rapsodul* la Ploieşti, în care publică poezii.

1928-1930 - publică 28 de poezii în *Bilete de papagal* a lui Tudor Arghezi. În această revistă, Geo Bogza îi creionează un portret: „*poet plămădit din humă şi în azur, poet/pe catifeaua serii".* Colaborează şi la revista *Kalende* a lui Vladimir Streinu.

1933 - apare primul volum de poezii ***Punct vernal,*** care primeşte în 1934 Premiul S.S.R

1935 - vede lumina tiparului cel de-al doilea volum, ***Pod eleat,*** care primeşte Premiul scriitorilor tineri.

1935-1940 - scrie romanul autobiografic ***Madona Angelicata,*** care a rămas în manuscris.

1935-1940 - scrie nuvela fantastică ***Ruleta,*** apărută în „*Universul literar”.*

1938 - este suplinitor de limba franceză în Bucureşti.

1949-1966 - (anul morţii) este profesor de limba franceză la Comarnic.

28 noiembrie 1966 - se stinge din viaţă, asfixiat cu gaze, în locuinţa sa din Gura Beliei şi este înmormântat la cimitirul din Băneşti.

1973 - apare sub îngrijirea lui Simion Bărbulescu volumul ***Şerpuiri între lut şi torţele de aur,*** cuprinzând cele două volume antume şi o bună parte a postumelor.

1988 - apare volumul ***Printre scriitori şi artişti,*** ediţie îngrijită şi prefaţată de Simion Bărbulescu

1993 - este anul de când liceul din Comarnic îi poartă numele.

1999 - apare volumul ***Poezii inedite - Noi şerpuiri***, ediţie îngrijită şi prefaţată de Simion Bărbulescu

Prof. Ţoţan Irina

Poezia lui Simion Stolnicu

În ansamblu, poeziile antume prezintă tema destinului omului şi artistului, prins în vârtejul aspiraţiei către nemurire şi tentaţia efemerului. Textele devin confesiuni lirice ale singurătăţii creatorului (trăsătură romantică), datorită cultivării cu insistenţă a contradicţiilor în care se zbate personalitatea sa. Prin expresie şi atitudine, el este un modern, punând accent pe expresiile închise, pe un ermetism sintactic, ce ne aminteşte de I.Barbu.

Poetul îşi defineşte destinul artistic ca un preludiu pentru marea plecare, supus trecerii timpului, apunerii înainte de a atinge absolutul creaţiei. El este un „*rob al scrisului”* (*Preludiu),* un meşteşugar al cuvintelor, este atras de „*piscul alb” (idem.),* simbol al absolutului.

Îşi compune, asemeni pianistului, propria interpretare a partiturii vieţii, este un singuratic “*rar şi pur”*, un Chopin al durerilor frământate de clapele pianului. Deseori dialoghează cu sine însuşi ca o încercare de a da frâu liber intimităţilor gândurilor, de a accepta efemeritatea destinului uman şi artistic şi marea plecare care-l obsedează: „*Te-ai dus dormind întors sub ramuri”(Centenar).* Se întreabă dureros dacă a trăit

plenar existenţa, dacă artistul poate învinge prin Cuvânt trecerea timpului: „*Te-a frânt încă bruma sub biciu-i năvalnic/ Ori te-a furat cu noima calea mai departe?”(idem.).*

Crede în veşnicia artei, în sublimul artistic, vrând să se contopească cu firidele podului (simbol al perfecţiunii, al valorilor imuabile, eterne), visează că va fi un nou Meşter Manole, care prin harul mâinilor sale va crea adevărate opere de artă, aşa cum marturiseşte în poemul *Pod eleat: În porfir mai este o firidă goală?... Din sloiuri voiu dura cariatide pioase..”.* Însă timpul împietreşte brusc destinul artistului, înainte de a-şi desăvârşi creaţia, sub lumina rece a lunii: „*Dar podu-i împietreşte! Se'mbaiază/ În ahimiile viorii doar Selene...”*

Ca orice creator de frumos are datoria să vindece Cuvântul de uitare, ca un medic priceput şi înzestrat cu talent, să transforme prin harul său durerea în cântec, plânsul în bucurie *:„Deşiră de pe clape faşe de plâns lin.../ Oblojeşte cu ochii arici vrăbii strivite../ Pansează sparte amfore, arheolog vrăjit...”(Menire)*

„Descumpănit păianjen”(Pod nou de ritmuri), poetul rămâne conştient de condiţia sa vremelnică, îşi coboară privirea, semn al anulării artistului, pentru că ceea ce-şi doreşte el *„saltul de stea”* îi este refuzat de cer: „*Iar el gloriei lumii - abia începe”(idem.)*. Devine un înger în trecere, *„trist şi vag”*, având stigmatele singurătăţii, ale marginalizării şi uitării, ale „*Visului singur pe bordul trist şi vag”* pe corabia vieţii şi a artei.

El şerpuieşte între „*lut şi torţele de aur*”, între condiţia efemeră şi absolut, alegând dragostea , drept unica şansă de a uita de singurătate şi lupta cu mistuitoarea forţă a Cuvântului pentru a se salva din acest joc murdar al vieţii:

„Între lut şi torţele de aur
Am şerpuit,
După zborul de pasăre lăsat şi urcat
Din vale-n pisc...
Între iadul meu
Şi ideal...” (Şerpuiri)

O altă temă dezbătută în creaţia sa este iubirea, care îmbracă numeroase forme: strigăt, chemare,fiind proiectată într-un decor luxuriant („*lacul”, „nuferi”, „sălcii”*), elemente ce amintesc de creaţiile eminesciene prin visul de iubire, prin misteriosul portret al iubitei, prin scenariul întâlnirii, prin posibila împlinire a sentimentului:

„Ne chiamă 'ntinsul de perle lichide
Să 'mprăştiem cu vâslele- amândoi
Platoşe de galbene lujere şi foi
Sub lozii şi bolţi de cantaride.”(Invitaţie nautică)

Dragostea este şi o formă de cunoaştere şi, asociată cu albul zăpezii, este sursă de inspiraţie, iar femeia, prezenţă suavă şi delicată, nu pare a-l înţelege (ca în lirica erotică eminesciană) şi pierde şansa de a-şi depăşi condiţia.

Poetul o acuză, adresându-i-se cu durul apelativ *„tu”*, evidenţiindu-i

dependenţa de teluric, firea rece şi calculată: „*Tu, fără să-ntelegi troiene/ Şi joc de pescăruşi alene/ M-ai alungat din urbe-afară...”.* Este dezamăgit deseori de incapacitatea ei de a înţelege candoarea, „*ninsorile de altădată”,* şi-i prefigurează un destin însingurat: „*De-atunci din lupi de după-amurg/ Te-adulmeca, soarta-ţi îndoaie/ Zăpadă-n vraişti de gunoaie.”(Ninsori de altădată)*

O dată cu trecerea timpului, începe să regrete că n-a ştiut să aprecieze frumuseţea şi feminitatea iubirii, asa cum mărturiseşte în *Căinţa lui Don Juan*: „*Demonic, eu am înjosit/ Femeie, tot ce-ntine înger/ A fost...”.* Astfel se simte un călător într-o lume pustie, nesfârşită şi îşi doreşte ca prin căinţă să poată fi iertat, pentru a-şi găsi liniştea sufletească şi creatoare.

Când i se alătură Toamna, iubirea devine o meditaţie pe tema morţii, poetul proiectând în acest decor, marea plecare. Cele două fiinţe dragi poetului îşi manifestă diferit durerea *:„Una-şi usucă lacrimi ce nu-s/ Alta ploua, pe cel răpus”* artistul sfârşind în întrebări tulburătoare: „*Doar tu şi Toamna mă urmaţi/ Dar care mă iubea mai mult?”*

Altădată, toamna, îi găseşte singuri pe cei doi, îndepărtaţi, trăind regrete tardive, accentuându-le prin cenuşiul ei, suferinţa: „*Şi bronzu-a stat o veşnicie/ Pe cer, pe crengi, nedeslipit” (Toamnă lungă).* Încearcă cu disperare să reconstituie ce a fost, dar tot ce-i înconjoară le aminteşte de imaturitatea şi nesinceritatea lor, iar căutarea iubirii pierdute este inutilă*: „Ne căutăm/.../În piramida inimilor noastre/ Şi-acolo-n jilţ/ Mumia noastră/ Vibrarea ei de peste timp!”(Căutări)*

Povestea continuă, iubirile reapar, îndrăgostiţii se regăsesc în ierni îndepărtate, ea, feminină, misterioasă, delicată, cu „*pleoapele de aur”* îl tulbură, aruncându-l în iureşul sentimentelor: „*Te iau turlele-n braţe şi la ochi de vitrai/ Te duc şi bronzu-n imnul reginelor din rai”.* Poetul va sfârşi adorând femeia, ca pe o minune a vieţii, care înmărmureşte întreaga fire cu frumuseţea ei desăvârşită: „*Trupul ei ca şi-un tezaur gotic/ E copia unor phoenixi din timpi anonimi“ (Rara avis)*

Opera poetică a lui Simion Stolnicu este astfel o luptă continuă cu efemerul, cu indiferenţa posterităţii faţă de artă şi faţă de creatorul de frumos, este nevoia de iubire, condamnarea singurătăţii, o adevărată confesiune lirică, iar poetul este un romantic al contradicţiilor, un modern al expresiei, un artist al Cuvântului sensibil şi rafinat.

Volumul postum „*Şerpuiri între lut şi torţele de aur”* aduce noutatea expresiei, în sensul limpezimii ei, poetul descatuşându-se de ermetism, titlul fiind o metaforă a destinului omului şi artistului ce şerpuieste printre efemer şi absolut. Acesta este structurat în şapte cicluri, simbol al celor şapte coarde ale lirei antice şi ale desăvârşirii artistice: *Apollo (Ursitele poetului); Eros (Radiografii ale momentului sublim); Ianus (Antinomiile imediate); Parce (Ursitele omului); Saturn (În veac şi-n biosferă); Castalii (Viori decantate); Serapis.* În aceste cicluri poetice regăsim tratate şi alte teme subordonate celei majore a creaţiei sale

(destinul artistic), şi anume: locul natal, chipul mamei, natura patriarhală, copilăria, târgul provincial. Astfel, poezia *Elegie inutilă* reconstituie chipul mamei din elementele terestre şi cosmice, din nevoia de a o avea lângă el, aceasta fiind singura care l-a susţinut pe drumul sinuos al artei. *„Coasa timpului”,* tăioasă şi ucigătoare i-a smuls-o de lângă el, lăsându-l mai singur ca niciodată, chinuit de regrete târzii. Îndepărtarea de casă îi accentuează suferinţa, se simte un pribeag, lipsit de inspiraţie, chinuit artistic, iar „*pasărea de lumină”* i-aduce „*bucurii de gârle, sori din lunca noastră'*, potolindu-i dorul de casă şi de artă.

Sub titlul *„Noi şerpuiri’’* - Inedite - criticul literar şi prietenul poetului, Simion Bărbulescu - scoate o ediţie de poezii în care regăsim ilustrate aceleaşi teme şi motive (destinul poetic, moartea, iubirea), dar şi imagini noi cum ar fi copilăria, oraşul provincial, subordonate, de asemenea, ideii de bază a universului său literar.

O călătorie de studii în Franţa, în 1938, este prilej de a lua contact cu arta franceză, motiv de inspraţie poetică. Poeziile incluse în volumul apărut postum, *Inedite,* cuprinde texte scrise în limba franceză, strânse sub titlul ***La chanson contre la chanson,*** ce au ca temă iubirea, natura, călatoria, destinul, iar ca motive, visul, toamna, ploaia, în texte precum *Pluie a Dijon, Jour d'automne.* ÎI fascinează marii poeţi francezi, cu a căror operă s-a considerat de către critica literară că poetul român are asemănări: Baudelaire, Verlaine, Villon, Mallarme. Dintre toţi poeţii Franţei, Baudelaire este acela în care Simion Stolnicu îşi descoperă similitudini aristice, aşa cum mărturiseşte în poezia *Au poete des „Fleures du Mal":*

„Ma vie fut dure toujours aussi que la tienne
Par les maux que la sort m'infligea de bonne heure
J'etais d'un autre monde, qu'a cela ne tienne
Je fus mon ennemi le plus plein d'ardeur!”

În legătura cu cele două volume antume ale sale,în aceeaşi manieră ermetică şi dificilă, artistul scria în paginile de jurnal din ***iulie 1944: „Pe urmele mele”*** *În „Punct vernal”este o doză de durere. Durerea aceasta este îndoielnică în multe privinţe şi-şi demască slăbiciunile ce o înjosesc, printr-un moralism amar ce se străvede în ermetism. Autoironia vine ici şi colo în ajutor contrabalansând foarte puţin moralismul suspect de a se adresa unei lumi ce nu îndeplineşte poftele bestiei din poet.” (Simion Stolnicu – File din jurnal 1935-1966, vol. Printre scriitori şi artişti,* Editura Minerva*,* Buc., 1988, p. 212)

Pe 20 august 1944 *completa: „Când am scris „Podul eleat”am avut ca bază fondul eleat - panteistic. E vorba acolo de o curgere a lumii pe sub arcadele podului, dar de o curgere zadarnică, falsă, podul având totul în sine, aparenţele pozitive şi negative, moartea şi viaţa, păcat şi virtute, ... cuprinzând sinuciderea, umbra ce-a văzut reversul lumii, viaţa, comedia, ...(Ibidem, p. 223).*

Temei majore a creaţiei - destinul artistic - i se subordoneaza iubirea, natura, imaginea copilăriei, a mamei, a oraşului de provincie, în dorinţa de a realiza tulburătoarea contradicţie a personalităţii artistice, ce *„şerpuieşte între lut şi torţele de aur”.* Astfel, poetul este însoţit pe drumul său artistic de iubire, de imaginea mamei, de amintirea copilăriei, de dorul locurilor dragi, dar şi de sentimentul efemerităţii vieţii, de moarte...

Prof. Irina Ţoţan